

Pak zlomí se v něm ten nezkrotný hněv, 190
pak vyhledá rád mé přátelství zas
a rád je i já potom přijmu.

NÁČELNICE SBORU

Vyjev nám vše a vylož, při jakém
tě provinění Zeus přistihl, 194
že tě tak potupně a přísně trestá. 195
Nu, pouč nás, pokud je ti to možno!

PROMÉTHEUS

Je pro mne trapné o tom mluvit
a trapné mlčet. Vždycky to bolí.
Když bohové začali svou zášť
a svár když se zdvíhal v jejich družině – 200
neb jedni chtěli Krona svrhnout
pro vládu Dia a druzí chtěli zas,
aby se Zeus nikdy nestal vládcem,
já dával dobrou radu Titánům,
zplozeným z matky Země Úranem, 205
však neuspěl jsem u nich. Zamítli
mé chytré záměry a myslili,
že budou snadno pány, násilí
když užijí a mocné vůle své.
Leč Themis, matka má, jež Zemí též
se zove, jedna bytost mnohých jmen, 210
mi věštila, a často, nejednou,
jakže se skončí v budoucnu ten boj:
že zvítězí, kdo předčí druhého

ne silou, ne mocí, spíš lstí.
Já vykládal to bratřím, ale ti
si v pýše ani nevšimli mých slov.
I zdálo se mi nejlepším 215
vzít s sebou matku, zajít k Diovi
a vítanému jako vítaný
být nápomocen. Já mu poradil
a černá propast hlubin Tartaru
teď v sobě skrývá Krona starého 220
i jeho spojence. Nuž, takový
měl ze mne vladař bohů užitek,
a za to se mi skvěle odměnil
jen takto – krutým trestem. Vladařům
je jaksi vrozena ta choroba,
že nedůvěřují svým přátelům. 225
Leč vy se ptáte, proč mě potrestal
tak potupně: chci vám to vyložit.
Když na otcovský stolec zasedl,
hned začal dary bohům rozdávat,
těm tento úděl, oněm jiný zas, 230
a udílel tak vládu každému;
však pozemšťanů, tvorů ubohých,
bůh pranic nedbal: všechny zahladit
se chystal; nový rod chtěl vytvořit
a nikdo kromě mne se nevzpíral
těm úmyslům. Já jsem se odvážil 235
a zachránil jsem tvorstvo smrtelné,
to ušlo záhubě a nekleslo,
jak kořist Hádu do podsvětné tmy.

Jen proto takovými mukami
jsem nyní trápen, že je bolestno
je trpět, soustrast budí vidět je.
Já lítost s lidmi cítil, proto jsem 240
však nebyl uznán hodným lítosti;
jsem trýzněn bez citu – ach, neslavná
to věru podívaná pro Dia!

NÁČELNICE SBORU

Má srdce ze železa, z kamene,
kdo necítí s tvou trýzní útrpnost,
ó Prométhee! Kéž bych nebyla
ji spatřila! A když jsem spatřila
ty strasti, cítím bolest v srdci svém. 245

PROMÉTHEUS

Ach, ano, v srdcích přátel dojistá
už pohled na mne budí útrpnost.

NÁČELNICE SBORU

A nezašel jsi, prosím, ještě dál
v té laskavosti k tvorům smrtelným?

PROMÉTHEUS

Já zabránil jim osud předvídat.

NÁČELNICE SBORU

A jakýs našel proti tomu lék?

a citavě
jež obývají Kolchidu –
i skytský lid a Indové
a všechno plémě Evropy!

SBOR ÓKEANOVEN

zpívá a tančí

Jediný jen bůh tak zkouší: 4

Titán, Atlás, horstva pán,

od věčnosti do věčnosti

nese mocnou nebes báh.

Zemi tiskne pevně dolů,

nebe drží na bedrách,

u nohou mu hučí příboj,

duní moře v hlubinách.

NÁČELNICE SBORU

Tříští se vlny o sráz velehor

a ječí, lkají, úpí, sténají;

a žalně vzdychají i proudy řek

a duní skryše hlubin podsvětních.

A v dáli s rachotem se chvěje zem:

Tvůj bratr Týfón hlavu pozvedá!

Pauza

PROMÉTHEUS

Ó nemyslete si, že z hrdosti

a ze svévole mlčím. Srdce mé

mi hryže úzkost, vidím-li se tak,
že stále visím k skále přikován.
A přece: kdopak jiný, ne-li já,
těm novým bohům zjednal úděly?
Než o tom pomlčím: nač vykládat, 440
co dobře znáte? Ale poslyšte,
jak bídne žili smrtelníci kdys,
ty nerozumné děti, a jak já
jim vštípil rozum, mysl osvítil.
Já vám to řeknu. Nechci potupit
rod smrtelníků, chci jen osvětlit 445
svou dobrotivost, kterou projevil
jsem těmi dary rodu lidskému.
Dřív hleděli, a neviděli nic,
a poslouchali, neslyšíce nic.
Snů příznakům se podobali,
svůj dlouhý život protápali jen 450
jak slepci. Domů z cihel stavěných
a slunci otevřených neznali
a ani tesařství: jak roje mravenců,
vždy něčím obtížených, pod zemí
se zdržovali v koutech jeskyní,
kam neproniklo slunce. Neznali
příchodu zimy známek bezpečných, 455
ba ani vesny kvetoucí, ani úrody
v čas léta. Bez rozmyslu jednali.
Já jsem je teprv učil chápat to,
co vidí na obloze, já ukázal jsem jim
jak hvězdné západy, i východy,

tak těžko poznatelné. Vynašel
jsem počítání, skvělý výmysl, 460
skládání písmen v slova, s jejichž pomocí
si lze vše pamatovat – základ věd.
A první zapřáhl jsem do jha zvěř,
aby jim pomáhala tahat, nosit,
konala těžkou práci za lidi;
a k vozu koně uzdy milovné 465
jsem připjal, skvost a chloubu přepychu,
jež rodí bohatství. Já vynašel
jim také křídla plachet, kterými
se hýbou lodi mořem bloudící.
Hle, takovými vynálezy jsem
rod lidský obšťastnil, já ubohý,
a sám teď nemám žádný prostředek, 470
jak z trýzně nynější se vyprostit.

NÁČELNICE SBORU

Je hanebné, jak trpíš. Patrněs
však pozbyl rozvahy a pobloudil.
Jak špatný lékař, ochoří-li sám,
teď klesáš na mysli a nejsi s to,
najít si lék, jenž by tě vyhojil. 475

PROMÉTHEUS

Ach, podivíš se víc, až uslyšíš,
co řeknu dál, jaká já umění
a pomůcky jsem ještě vymyslel.